

ste Poulus¹) liet Takita zijn bewakingsmanschappen met extreme hardheid tegen de gevangenen optreden:

‘Voor het minste vergrijp (waaronder bijv. te verstaan viel het niet dicht hebben van een uniformknoop, het enigszins flauw gebogen hebben van de pols bij het groeten, het niet dadelijk begrijpen van een in het Japans gegeven opdracht, het bewegen van de oogappels bij het aankijken van een Jap, het niet volkomen gestrekt houden van de handen in de houding en talloze andere soortgelijke futiliteiten) werd onmiddellijk hard geslagen met de vuist, met bamboe, met een stuk ijzer, met een kolf van het geweer of met de bajonet, waardoor velen ernstige verwondingen hebben opgelopen. Een geliefkoosde bezigheid was ook het opentrappen van de scheenbenen en het toepassen van jiu-jitsu grepen, speciaal in de onmiddellijke nabijheid van de prikkeldraad-afsluiting, waardoor het slachtoffer in het prikkeldraad terecht kwam en zich ernstig bezeerde.’²

Voorts waren collectieve straffen schering en inslag:

‘Dit begon meestal met een algemeen appèl, vaak midden in de nacht, waarbij op hoornsignaal het gehele kamp binnen enkele minuten in de looppas moest zijn aangetreden op de algemene appèlplaats. Aldaar moest het kamp dan uren lang (zelfs twaalf uur achtereen is voorgekomen)³ zonder eten of drinken in de houding staan, onder toezicht van een aantal bewakingsmanschappen, die deze gelegenheid benutten om in het wilde weg naar hartelust te ranselen. Het programma van pesterijen en kwellingen bij dergelijke gelegenheden vertoonde een rijke variatie. Gevangenen die niet onmiddellijk onbeweeglijk stil waren blijven staan of van vermoeidheid getracht hadden even te gaan zitten, werden in groepen tegenover elkaar opgesteld en moesten elkaar zo hard mogelijk in het gezicht slaan; het hielp niet of de betrokkenen zelf poogden elkaar te ontzien, want alsdan intervenueerden de bewakers die net zolang voordeden hoe hard geslagen moest worden, dat de zaak nog maar erger werd gemaakt. Anderen moesten zware banken of balken gestrekt voor zich uit houden en kregen slagen en schoppen wanneer zij die voorwerpen lieten zakken. Weer anderen kregen

¹ A.v., p. 8. ² A.v. ³ Volgens Nieuwenhuys duurde dat appèl, afgenomen op 25 augustus, vijftien uur: van twee uur 's nachts tot vijf uur 's middags. Takita had persoonlijk een krijgsgévangene gesnapt die van een handelaar buiten het kamp zout en suiker had gekocht. De smokkelaar en de handelaar werden, aldus Nieuwenhuys, ‘eerst gemarteld en toen halfdood geslagen’ en vervolgens begon het algemene appèl, zowel voor de gezonden als voor de zieken. ‘Wie neerviel, werd met water overgoten en moest weer in de rij gaan staan. Plassen deed je ter plaatse, terwijl je in de houding stond. Vooral de dysenterie-patiënten hadden het zwaar . . . Ik deed een merkwaardige ontdekking: een mens kan staande slapen, zonder om te vallen zelfs.’ (R. Nieuwenhuys: *Een beetje oorlog*, p. 85–86)